

Fitoterapie curs 5+6

❑ Sindrom dispeptic

- termen generic folosit ptr.a desemna toate tipurile de dureri abdominale si retrosternale, discomfortul abdominal, pirozis, greata, voma, balonare si alte simptome gastrointestinale
- dispepsie functionala: afectiune cronica cu simptome non-specifice in etajul superior gastric care nu pot fi explicate prin anormalitati organice sau biochimice

❖ Etiologie

- hipersensibilitate viscerală
- tulburări de motilitate: hipomotilitate postprandială antrală, diminuarea sau afectarea golirii stomac, reflux gastro-esofagian, reflux duodeno-gastric.
- modificări în secreția acidă gastrică
- *Helicobacter pylori*
- stres
- tulburări psihovegetative
- predispoziție genetică

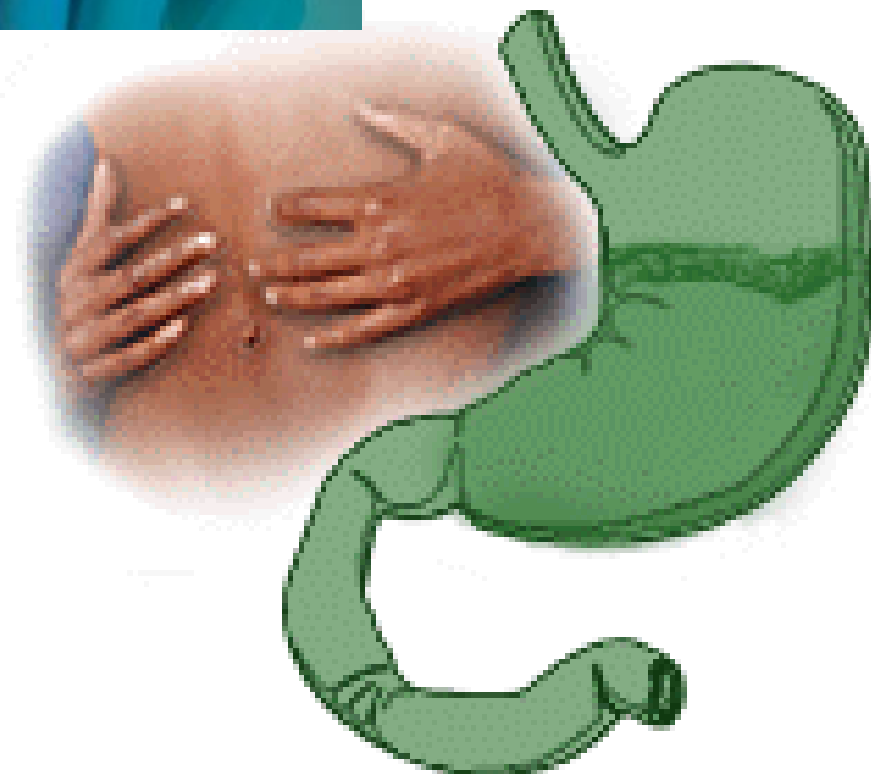
❖ Simptomatologie

- meteorism epigastric, cu abdomen dilatat
- arterioscleroza arterelor gastrointestinale: absorbtie deficiente a gazelor intestinale
- durere/presiune epigastrica
- colecistopatie (latenta sau manifesta)
- arsuri retrosternale
- intoleranta la alimente
- senzatie prematura de satietate
- dureri abdominale difuze diurne
- greata
- vomismente
- discomfort abdominal

❖ **Tratament**

- prokinetice
- antacide
- antagonisti H2
- inhibitori de pompa protonica
- eradicarea *Helicobacter pylori*
- antiflatulente

❖ Fitoterapie

- terapie simptomatica
- produse cu principii amare: dispepsia cu tulburari motorii
- carminative, ca atare sau combinate cu amare, antiinflamatoare si/sau taninuri, in functie de simptomatologie
- *Cynara scolymus*
- *Curcuma longa*
- tratament de substitutie enzimatica (papaina, bromelaina)

➤ Produse vegetale cu principii amare

- **amare pure sau tonic-amare** (**Gentianae radix**, **Centaurii herba**, **Cichorii herba et radix**, **Trifolii fibrini folium**, **Cnici benedicti herba**);
- **amare astringente** (*Condurango cortex*, *Chinae cortex*);
- **amare aromatice** (**Absinthii herba**, **Angelicae radix**, **Aurantii pericarpium**, **Lupuli strobuli**);
- **amare mucilaginoase** (*Lichen islandicus*, *Usnea barbata*).

Actiune aperitiva, apetisanta, digestiva, stimularea motilitatii gastrointestinale

- amarele aromatice au si proprietati carminative, spasmolitice, uneori coleretic-colecistokinetice; efectul tonic general este redus

- amarele condimentate (*Zingiberis rhizoma*, *Galangae rhizoma*) stimuleaza secretia salivara, gastrica si pancreatica, activeaza peristaltismul intestinal, actioneaza antiinflamator

- amarele mucilaginoase au efect aperitiv-apetisant (tincturi) si tonic amar/gastroprotector (decoct-macerat)

- nu este indicata administrarea amarelor mai ales a celor condimentate - in ulcerul gastric sau duodenal.

Administare:

- cu 30 de minute inaintea mesei;
- diluate intr-o cantitate 30-50 ml de apa;
- nu in forma concentrata sau puternic alcoolizata;
- nu impreuna cu corectori sau «acoperitori» de gust (zahar, sirop, sucuri dulci de fructe);
- la supradozare apare pierderea apetitului.

Dozaj: *Absinthii herba* – 2-3 g/zi

Gentianae radix – 3 g/zi

Quassia lignum: 2-10 ml tinctura 1:10 /zi

Cnici benedicti herba: 4-6 g/zi

Aurantii pericarpium: 4-6 g/zi

➤ Carminative

Carminare = a curata, a purifica (organismul)

- evacueaza gazele acumulate in traiectul gasto-intestinal,
- actioneaza spasmolitic,
- antimicrobian.

Dupa administrare:

- apare reflux esofagian, cu scaderea presiunii intratoracale,
- se intensifica circulatia la nivelul mucoasei intestinale,
- creste tonusul musculaturii intestinale

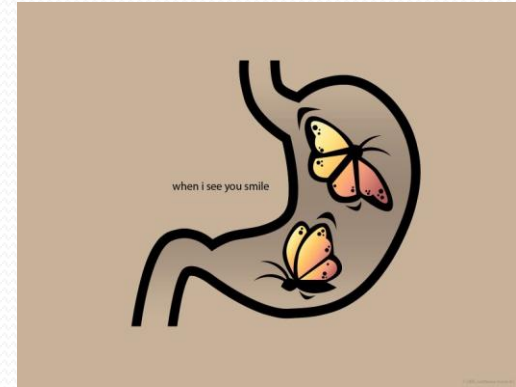
O mucoasa gastrica si/sau intestinala atrofica ➤ **NU** reactioneaza la tratament

Carminativele actioneaza cu precadere:

la nivel gastric: musetel, melisa, angelica;

la nivel biliar: pelin, coada soricelului, *Curcuma longa*;

la nivel intestinal: chimion, fenicul, anason.

- Prin:
- intensificarea producerii secretiilor digestive,
 - activarea peristaltismului intestinal,
 - spasmoliza,
 - efect antimicrobian, antiinflamator

CI:

- ocluzia tract biliar, litiaza biliara (*Curcuma*)
- alergie (anason, musetel)
- sarcina, alaptare, copii sub 12 ani (obligeană)
- insuficienta hepatica, colecistita (menta, mentol)

- **dureri usoare si meteorism:** chimion, anason, fenicul, *Mentha piperita*, pelin
- **stomac dureros si dilatat:** chimion, fenicul, anason
- **balonare postprandiala:** chimion, fenicul, *Curcuma*, *Cynarae folium*, *Millefolii herba*
- **meteorism cu inflamatie, diaree:** chimion, fenicul, musetel
- **meteorism cu colici severe:** *Mentha piperita*, anason, obligeana, *Cnicus benedictus*, pelin

- **CARVI FRUCTUS**
 - Carum carvi
 - Fam. Apiaceae
 - Chimion, chimen

- **COMPOZITIE CHIMICA:**
 - -ulei volatil: carvona aprox. 65%, limonen, α -pinen, β -pinen
 - -ulei gras: gliceride ai acizilor palmitic, oleic, linoli
 - -substante proteice, glucide

● ***ACTIUNE SI INTREBUINTARI***

- -proprietati stomahice
- -spasmolitice
- -carminative
- -colagoge
- -galactagoge-> prin uleiul volatil sunt stimulate secretiile glandulare mamare
- ***INDICATII:***
 - -tulburari dispeptice-flatulenta
 - -colici mai blande la nivel gastro-intestinal
 - -anorexie
 - -nevroza gastrica sau cardiogastrica
 - -tulburari digestive ale copiilor

- **FOENICULI FRUCTUS**

- **Foeniculum vulgare**

- **Fam. Apiaceae**

- **Fenicul, anason dulce**

- ***COMPOZITIE CHIMICA:***

- -ulei volatil: anetol, anisaldehyd, α -pinen, limonen

- -acizi polifenolcarboxilici: acid cafeic, acid clorogenic

- -ulei gras, furanocumarine

- ***ACTIUNE SI INTREBUINTARI:***

- -datorita uleiului volatil are actiune antiseptic-expectoranta

- -carminativa

- -spasmolitica

- -galactogoga

- -vermifuga

- **ANISI FRUCTUS**

- **Pimpinella anisum**

- **Fam. Apiaceae**

- **Anason**

- ***COMPOZITIE CHIMICA:***

- -ulei volatil: anetil, metilcharvicol, estragol
- -lactone sesquiterpenice, ulei gras, flavonoide, acizi polifenolcarboxilici, substante proteice

- ***ACTIUNE SI INTREBUINTARI:***

- -stimuleaza secretia glandelor salivare, gastrice, intestinale, biliare si mamare-> actiune stomahica, carminativa, digestiva si galactogoga
- -expectorant

● **INDICATII:**

- -anorexie
- -tulburari dispeptice
- -flatulenta, colicile sugarilor
- -catar al tractului respirator
- -preparatele alcoolice au actiune estrogena
- -extern: ca stimulent local sau antiscabios
-
- **RA:** alergii cutanate, iar in supradozare poate produce o stare de agitatie, insomnie, hiperexcitabilitate psihica si motorie, convulsii

Directii de fitoterapie in diaree

Diareea este definita ca eliminarea frecventa a unor scaune de consistenta scazuta, in cantitate mare(mai mult de 3 scaune/zi si mai abundente de 200g/zi).

Diareea poate fi:

1. Acuta
2. Cronica (diareea este de durata mai mare de 3 saptamani la adulti si de 4 saptamani la copii.

D.p.d.v. patfiziologic se disting patru mecanisme prin care se realizeaza, si anume:

1. ***Diareea osmotica***, care se datoreaza prezentei in intestin a unor substante osmotice active, greu absorbabile
2. ***Diareea de secretie***, care se instaleaza ca urmare a unei secretii crescute de electroliti si apa in lumenul intestinal concomitent cu inhibarea absorbtiei electrolitilor din intestin
3. ***Diareea de modificare a motilitatii intestinale***
4. ***Diareea exudativa***, care se produce cu exudare de mucus, sange sau proteine prin mucoasa intestinala ca urmare a unor procese inflamatorii locale.

Produse vegetale utilizate in tratamentul diareei:

- ❖ ***Antidiareice astringente*** (principii active: taninuri):
Theae folium, Quercus cortex, Ratanhiae radix, Myrtili fructus, Gei rhizoma, Hyperici herba
- ❖ ***Antidiareice cu proprietati adsorbante*** si de modificare a consistentei bolului fecal: Carbo medicinalis, Coffeae carbo si produse vegetale cu mucilagii: Psyllii semen
- ❖ ***Antidiareice cu actiune neuromusculara:*** Opium
- ❖ ***Antidiareice de provenienta microbiana:***
Lactobacillus acidophilus, Escherichia coli, Bacillus subtilis + drojdii: Saccharomyces cerevisiae, Saccharomyces boulardii.
- ❖ ***Antidiareice carminative si spasmolitice:***
Menthae aetheroleum, Carvi aetheroleum

- **Menthae folium**
- **Mentha piperita**
- **Fam. Lamiaceae**
- **Izma de gradina, menta**
- **COMPOZITIE CHIMICA:**
- **-ulei volatil:** mentol, izovalerinatul de mentil, mentona, cineol, limonen, carvona
- **taninuri**
- **-flavonoide** (luteolina, hesperidina, rutinul), acid clorogenic, acid rozmarinic, taninuri si saruri minerale
- **Uleiul volatil** (Menthae aetheroleum) se obtine prin distilarea cu vapori de apa a frunzelor proaspat recoltate; este un lichid incolor, volatil, fluid, cu miros caracteristic de menta si gust arzator, racoritor si lipsit de amareala

• **ACTIUNE SI INTREBUINTARI**

- pentru drog si uleiul volatil (in principal: mentolul):

1. **spasmolitic**

- -mentolul determina o relaxare a sfincterului esofagian cu echilibrarea presiunii intre stomac si esofag
- - actiunea spasmolitica se explica prin efectul de relaxare a musculaturii netede de la nivelul tractului gastro-intestinal si nu revine doar mentolului ci mai multor componente ale uleiului volatil

2. **anestezic local, analgezic si antipruriginos**

- - actiunea anestezica a mentolului exprimata la nivelul mucoasei gastrice explica efectul antiemetic al produsului vegetal

3. **carminativ**

4. **antibacterian, antifungic si fiind activ fata de virusul herpetic**

5. **coleretic**

6. **actiune antiemetica**

7. **Taninuri: actiune antidiareica**

● INDICATII:

- -diaree
- -stari de greata la gravide, voma
- -diskinezii biliare
- -infectii gastro-intestinale
- -balonare
- -hipertonie si stari spastice gastro-intestinale
- -in preparate dermatologice si ORL (unguente, creme, badijonaje, instilatii nazale) pentru diminuarea pruritului, reducerea secretiei mucoaselor sau pentru efectul decongestionant respirator.
- -igiena cavitatii bucale
- -adm. Interna sub forma de picaturi pentru stimularea peristaltismului, efect coleretic-colagog

- CONTRAINDICATII:

- -obstructii ale cailor biliare si inflamatiile vezicii biliare, litiaze biliare
- -copii < 7 ani datorita riscului de aparitie a spasmului glotic si deci a riscului de asfixie
-

- ADMINISTRARE:

- -intern: infuzii, tincturi, capsule enterosolubile administrate cu 30 minute inainte de masa
- -extern: unguente

- *Theae folium*
- *Thea sinensis*
(sin: *Camellia sinensis*)
- Fam. *Theaceae*
- *Ceai*

Sortimente:

- ceai verde**, in care produsul vegetal este stabilizat imediat dupa recoltare printr-o usoara torefiere pe placi metalice incalzite, apoi este uscat
- ceai negru**, in care frunzele, dupa recoltare sunt supuse unei fermentari naturale
- ceaiul semifermentat** (oolong)

COMPOZITIE CHIMICA:

- alcaloizi purinici :, cafeina teofilina si teobromina
- taninuri (polifenoli), flavonoide, ulei volatil, vitamina C, compusi ai fluorului, proteine, glucide

ACTIUNE SI INTREBUINTARI:

- ❖ Cafeina determina *stimulare cardiaca si stimularea diurezei*
- ❖ Taninurile determina o actiune astringenta si ca urmare, proprietati *antidiareice*, ceaiul fiind recomandat ca antidiareic moderat
- ❖ Actiune *angioprotectoare, antiaterosclerotica* datorita structurilor fenolice si a vitaminei C, care functioneaza ca antioxidanti, fiind scavengeri ai radicalilor liberi de oxigen, inhiband procesele de peroxidare lipidica a membranelor celulare

CARBO MEDICINALIS

Carbune medicinal, carbune adsorbant

-pulbere neagra, fina, usoara, fara miros, insolubila. Se prepara prin distilarea uscata a lemnului, in special de tei, plop si salcie.

Actiune biologica si administrare

- in uz intern, la adm. “per os” : in tratamentul tulburarilor gastro-intestinale precum flatulenta, meteorismul, fermentatii intestinale anormale, scaune fetide, diareea calatorilor, adsorbtiia endotoxinelor.
- antidot in cantitati de 5-10 g “per os” in suspensie apoasa: prin capacitatea mare de adsorbtie a toxinelor, bacteriilor patogene sau alti germeni, alcaloizi sau alti compusi chimici

Hyperici herba

Hypericum perforatum

Fam. Hypericaceae

Sunatoare, pojarnita

COMPOZITIE CHIMICA:

-derivati diantronici: hipericina

-taninuri: mai mult de 10%

-flavonide: hiperozida, rutozida, cvercetina, kemferol

-ulei volatil: α -pinen, β -pinen, limonen

-acizi fenolici: cafeic, clorogenic, ferulic

ACTIUNE SI INTREBUINTARI

- coleretic-colagog
- antidiareic , datorita taninurilor
- antidepresiv prin extractele standardizate in hipericina cu rol in inhibarea MAO (monoaminooxidaza=enzima cu rol in metabolizarea serotoninei, adrenalinei), efect util in depresie

INDICATII:

- tulburari dispeptice, afectiuni hepato-biliare, colecistopatii
- diaree
- depresii usoare si medii
- la adm. Externa: cicatrizant, in macerate uleioase, util in plagi, arsuri, contuzii

CONTRAINDICATII: sarcina, datorita actiunii uterotonice si in alaptare inhiband secretia de prolactina

OPIUM

PAPAVER SOMNIFERUM

Fam. PAPAVERACEAE

Opium reprezinta latexul concretizat la aer obtinut in urma inciziilor practicate pe suprafata capsulelor imature de Papaver somniferum, mac.

COMPOZITIE CHIMICA:

- alcaloizi cu nucleu izochinoleinic: **papaverina** si narcotina
- alcaloizi cu nucleu morfinanic: **morfina si codeina**
- acizi organici, rezine, glucide, substante minerale.

ACTIUNE SI INTREBUINTARI

1. MORFINA

- analgezica (actioneaza pe receptorii opioizi endogeni δ , κ , μ , σ)
- deprimare respiratorie (inhiba centrul respirator bulbar)
- Efect antitusiv (inhiba centrul tusei)
- voma (stimuleaza zona chemoreceptoare a vomei din bulb)
- creste tonusul musculaturii netede: constipatie
- diminuarea secretiilor digestive
- mioza
- cresterea secretiei sudoripare
- tulburari in reglarea temperaturii corpului

2. CODEINA

- Antitusiv
- Slab analgezic (10% se metabolizeaza la morfina)

2. 3. PAPAVERINA

- actiune relaxanta, antispastica, la nivelul muschilor netezi cavitari: vezica biliara, cai urinare, tub digestiv
- actiune bronhodilatatoare, antiastmatica
- actiune vasodilatatoare moderata ,vase cerebrale, coronare=coronarodilatatie)
- actiune asupra miocardului: tahicardie

INDICATII PAPAVERINA:

- spasme si colici biliare, renale, gastrice, intestinale, dismenoree
- spasm bronsic (ca bronhodilatator)
- spasm coronarian , crize de HTA (ca vasodilatator)

Preparatele pe baza de opiu se adm. ca analgezice, sedative sau hipnotice in afectiuni respiratorii (astm, tuse seaca) si gastrointestinale (diaree, dizenterie, colici, vomismente).

Se adm. Sub forma de tinctura, extract uscat, sirop, pulbere: pulberea de opiu, Pulvis Doveri (combaterea colicilor la copii mici si ca sedativ), Tinctura Opii simplex, Extractum Opii siccum

!!! La administrare repetata de morfina induce farmacodependenta fizica si psihica: pentru instalarea efectului euforic de o anumita intensitate, organismul are nevoie de doze din ce in ce mai mari de morfina.

!!! Se pastreaza la SEPARANDA si VENENA.